

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากแรงผลักดันทั้งภายในและภายนอกวงการศึกษาก็ทำให้ให้นักการศึกษาพยายามที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการปรับปรุงนั้น ถ้าทำแต่เฉพาะตัวผู้เรียนแต่เพียงอย่างเดียว ผลที่ได้ก็อาจจะออกมาไม่คุ้มพอ จึงสมควรที่จะมีการปรับปรุงตัวผู้สอนด้วย เพื่อที่จะให้เกิดผลดีมากที่สุด¹ ทั้งนี้เพราะเหตุว่า "ครูที่ดีสามารถสอนให้ได้ผลก็ได้ แม้ว่าหลักสูตรหรือระบบการบริหารจะเลวเพียงใดก็ตาม ในขณะที่ครูเลวจะสอนได้ผลเพียงเล็กน้อย แม้ว่าหลักสูตรหรือระบบการบริหารจะดีเพียงใดก็ตาม"² ผลจากการวัดประสิทธิภาพการสอนของครูนั้นจะก่อให้เกิดผลดีแก่บุคคล 3 ประเภทคือ ผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน โดยที่ผู้บริหารจะได้อาศัยข้อมูลที่ได้มาจากการวัดนี้เป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจ ในการพิจารณาความดีความชอบ เลื่อนขั้น และการวางตัวบุคคล ส่วนผู้สอนก็จะได้ประโยชน์ในการใช้ข้อมูลมาปรับปรุงตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และผู้เรียนก็จะได้ประโยชน์ในการที่จะเข้าใจได้ก็ว่าผู้สอนแต่ละคนนั้นมีวิธีการและพฤติกรรมอย่างไร อันทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน³ และนอกจากนี้ผลที่ได้ก็ยังมีส่วนในการใช้เป็นแนวทางในการผลิตครู ของสถาบันผลิตครู เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพตามความต้องการของสังคม⁴

¹ คีโรจน์ ผลพันธ์, "การวัดประสิทธิภาพของผู้สอน," วิทยากร ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2522) : 38.

² นีโคลัส เบนเนตต์, "ชาวปลูกไม้ชั้นบนกระดานดำฉันใด ประกาศนียบัตรก็ฉันไม่ได้อันนั้น," แปลโดย สมทรง บัวสาย. ศูนย์ศึกษา 4 (พฤษภาคม-กรกฎาคม 2518) : 9.

³ Thomas R. Wotruba and Renny L. Wright, "How to Develop a teacher-Rating instrument," Journal of Higher Education, 6(November-December 1975), : 653-661

⁴ เขาวงกต ยอคะพินิจ, "การเปรียบเทียบผลที่นักเรียนประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู เมื่อมีการประเมินและคำชี้แจงแตกต่างกัน (วิทยานิพนธ์, ปรียญมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520) หน้า 1

การเรียนการสอนเป็นของคู่กัน แต่เท่าที่ผ่านมาเรามักประเมินผลการเรียนการสอนโดยพิจารณาจากวินัยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นหลัก โดยไม่ค่อยคำนึงถึงผู้สอนว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ซึ่งมีผลทำให้ครูจะเลงานสอน หรือมิได้ใส่ใจในการปรับปรุงการสอนของตนเท่าที่ควร ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปในระบบเดิมซ้ำซากอยู่เสมอ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศ

เนื่องจากในระยะหลัง เริ่มมีผู้มองเห็นความสำคัญของการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู จึงได้มีการคิดค้นหาเทคนิควิธี ตลอดจนสร้างเครื่องมือเพื่อใช้วัดประสิทธิภาพของครู เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง มีความเที่ยงความตรง และมีความเป็นปรนัยมากยิ่งขึ้น เครื่องมือชนิดหนึ่งที่นิยมใช้กันมากในต่างประเทศคือ มาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยอาจจะใช้วิธีให้ครูประมาณค่าตนเอง หรือให้บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประมาณค่า ซึ่งการประมาณค่าตนเองนั้นข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอน แต่จะขาดความตรงถ้าจะนำไปใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหาร ดังนั้นข้อมูลเพียงพอในการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู ควรจะได้จากนักเรียน ครูผู้ร่วมงาน และผู้บริหาร โดยบุคคลทั้ง 3 กลุ่มนี้มีความเหมาะสมที่จะประเมินการสอนในตำแหน่งที่แตกต่างกัน¹ แต่จากบุคคลทั้ง 3 ประเภทนี้จะเห็นว่า บุคคลที่เป็นผู้ใกล้ชิด และใช้เวลา最多ในการสังเกตบทบาท และพฤติกรรมการสอนของครู ตลอดจนเป็นผู้รับกระบวนการสอนโดยตรงก็คือนักเรียน ดังนั้นความคิดเห็นที่ได้จากนักเรียนจึงเป็นความึกเห็นที่สำคัญมากถ้าสามารถวัดและควบคุมแหล่งของความคลาดเคลื่อนต่างๆที่รู้ได้² เพราะตัวครูเองส่วนใหญ่ก็ต้องการปรับปรุงการสอนของตน เพื่อให้

¹H. Richard Smock and Terrence J. Crooke, "A Plan for the Comprehensive Evaluation of College Teacher," Journal of Higher Education XLIV(November 1973) : 579.

²Richard D. Shingles, " Faculty Ratings : Procedure for Interpreting Student Evaluations," American Education Reserch Journal 14(1977) : 468-469

เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน และนอกจากนี้ จอห์น เอ เซนตรา (John A. Centra)¹ ได้กล่าวถึงรายงานการสำรวจของ แอสติน และ ลี (Astin and Lee, 1967) เซลดิน และ วากิน (Seldin and Wakin, 1974) และ เบจาร (Bejar, 1975) แสดงให้เห็นว่ามีการนำผลที่นักเรียนประเมินครูไปช่วยในการตัดสินใจด้านการบริหารเพิ่มขึ้น แทนที่จะนำไปใช้เพื่อปรับปรุงรายวิชาและการเรียนการสอนเท่านั้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผลจากการที่นักเรียนเป็นผู้ประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู นอกจากจะนำไปช่วยในการปรับปรุงการเรียนการสอนและช่วยในการตัดสินใจเพื่อการบริหารแล้วยังมีประโยชน์ในด้านอื่นอีกคือ ช่วยในการตัดสินใจเลือกรายวิชาเรียนและครูผู้สอน และยังช่วยส่งเสริมศีลธรรมของนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของรายวิชา และจุดมุ่งหมายของการศึกษาอีกด้วย² แต่ในการให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินค่านั้น จะเห็นว่ามีตัวประกอบจำนวนมาก ตัวประกอบเหล่านั้นได้แก่ ลักษณะของนักเรียน เช่น เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน บุคลิกภาพและลักษณะของครู เช่น วุฒิการศึกษา ความรู้ในเนื้อหาวิชา ประสบการณ์ในการสอน เพศ อายุ และบุคลิกภาพ³ และ อเบรามิ และคณะ (Abrami and other)⁴

¹ John A. Centra, "The Influence of Different Directions on Student Ratings for Instruction," Journal of Educational Measurement 13 (Winter 1976) : 277

² Elaine R. Parent, C. Edwin Vaughan and Keith Wharton, "A New Approach to Course Evaluation," The Journal of Higher Education XLII (February 1971) : 133-134

³ โยวณา ยอดพิณีจ, "การเปรียบเทียบผลที่นักเรียนประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู เมื่อบริหารการประเมินและคำชี้แจงแตกต่างกัน" หน้า 4.

⁴ Philip C. Abrami and others, "Course Evaluation : How," Journal of Educational Psychology 68 (June 1976) : 300-304.

ได้แสดงความคิดเห็นว่า ยังมีตัวประกอบอีกจำนวนหนึ่งที่จะมีผลทำให้ การประมาณค่าของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไป ตัวประกอบนั้นคือตัวประกอบสถานการณ์ (Situation Factors) ร่วมกันนั้นก็โดยตัวอย่างผลงานวิจัยประกอบ ได้แก่ ผลงานวิจัยของ เอลีโมนี และ เฮกเนอร์ (Aleamoni and Hexner) ซึ่งได้พบว่า นักเรียนที่ได้รับคำชี้แจงว่า ผลที่นักเรียนประเมินครู จะนำไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่งของครู จะประมาณค่าครูแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับคำชี้แจงเป็นอย่างอื่น แมกเคลแลนด์ (Mc. Clelland) ได้ทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติต่อความสามารถของครู ในตอนปลายภาคเรียนโดยการเสนอผลที่นักเรียนรุ่นก่อนประเมินครูเอาไว้ นักเรียนที่เชื่อว่า ครูได้รับการประเมินจากนักเรียนในรุ่นก่อนในทางลบ จะประมาณค่าครูต่ำกว่านักเรียนที่เชื่อว่า ครูได้รับการประเมินในทางบวก และ คาร์เรียร์ โฮวาร์ด และ มิลเลอร์ (Carrier, Howard and Miller) พบว่านักเรียนที่มีความสนใจเข้าเรียนในชั่วโมงสุดท้ายของภาคเรียนจะประเมินรายวิชาเรียนเป็นที่น่าพอใจสูงกว่านักเรียนที่เข้าสอบปลายภาคเรียนเท่านั้น

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู ประกอบกับได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดีในสังคมไทย โดยศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอน และมีการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูให้เหมาะสมตามระดับชั้นของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรจะนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ แต่ตามที่ เฮอร์มัน และคณะได้เสนอความคิดเห็นเอาไว้ว่า ในการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูนั้น ต้องคำนึงถึงตัวประกอบสถานการณ์ (Situation Factors) อันจะเป็นประโยชน์ในการจัดสภาพการณ์ในการประเมิน และพิจารณาผลประเมินที่ได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกที่จะศึกษาว่า ถ้าจัดสภาพการณ์ให้นักเรียนประเมินครู 2 ครั้ง โดยให้นักเรียนประเมินครูก่อนการรู้ผลสัมฤทธิ์ และประเมินครูหลังการรู้ผลสัมฤทธิ์แล้ว นักเรียนจะประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูต่างกันหรือไม่ โดยในช่วงก่อนการรู้ผลสัมฤทธิ์ให้นักเรียนคาดหมายว่า ตนจะได้ผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับใด ดังนั้นหลังจากที่นักเรียนทราบผลสัมฤทธิ์แล้ว นักเรียนจะถูกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามลักษณะการคาดหวัง

ผลสัมฤทธิ์คือ

นักเรียนที่คาดหวังผลสัมฤทธิ์ได้ตรงกับความเป็นจริง

นักเรียนที่คาดหวังผลสัมฤทธิ์ได้สูงกว่าความเป็นจริง

นักเรียนที่คาดหวังผลสัมฤทธิ์ได้ต่ำกว่าความเป็นจริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เปรียบเทียบผลที่นักเรียนโรงเรียนสหศึกษาโดยส่วนรวมและแยกออกเป็นกลุ่มตามลักษณะการคาดหวังผลสัมฤทธิ์คือ กลุ่มที่คาดหวังผลสัมฤทธิ์ได้ตรงกับความเป็นจริง สูงกว่าความเป็นจริง และต่ำกว่าความเป็นจริง ประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูก่อนและหลังการรู้ผลสัมฤทธิ์
2. เปรียบเทียบผลที่นักเรียนโรงเรียนชายโดยส่วนรวม และแยกออกเป็นกลุ่มตามลักษณะการคาดหวังผลสัมฤทธิ์คือ กลุ่มที่คาดหวังผลสัมฤทธิ์ได้ตรงกับความเป็นจริง สูงกว่าความเป็นจริง และต่ำกว่าความเป็นจริง ประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูก่อนและหลังการรู้ผลสัมฤทธิ์
3. เปรียบเทียบผลที่นักเรียนโรงเรียนหญิงโดยส่วนรวม และแยกออกเป็นกลุ่มตามลักษณะการคาดหวังผลสัมฤทธิ์คือ กลุ่มที่คาดหวังผลสัมฤทธิ์ได้ตรงกับความเป็นจริง สูงกว่าความเป็นจริง และต่ำกว่าความเป็นจริง ประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูก่อนและหลังการรู้ผลสัมฤทธิ์

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนก่อนการรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นักเรียนจากโรงเรียนสหศึกษาที่คาดหวังผลสัมฤทธิ์ได้ตรงกับความเป็นจริง สูงกว่าความเป็นจริง ต่ำกว่าความเป็นจริง และโดยส่วนรวมจะสูงกว่าผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนหลังการรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้เพราะเหตุว่าก่อนการรู้ผลสัมฤทธิ์นักเรียนทั้ง 3 กลุ่มต่างก็ไม่แน่ใจในผลสัมฤทธิ์ของตน แต่ทุกคนต่างก็มุ่งหวังที่จะให้ตนเองได้รับผลสัมฤทธิ์ในแต่ละวิชาอยู่ในเกณฑ์ ประกอบกับ เมื่อให้นักเรียนประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูที่สอนตน ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน นักเรียนจึงเกรงว่า ถ้าตนประเมินครูในทางที่ไม่ดีแล้ว จะมีผลกระทบกระเทือนต่อระดับคะแนนของตน จึงทำให้ในระยะก่อนการรู้ผลสัมฤทธิ์ นักเรียนไม่กล้าที่จะประเมินครูตามความเป็นจริง โดยจะพยายามประเมินครูในทางที่ดี แต่ในระยะหลังการรู้ผลสัมฤทธิ์แล้ว นักเรียนกล้าที่จะประเมินครูตามความเห็นของตนมากขึ้น

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนก่อนการรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นักเรียนจากโรงเรียนชายที่คาดหวังผลสัมฤทธิ์ได้ตรงกับความเป็นจริง สูงกว่าความเป็นจริง ต่ำกว่าความเป็นจริง และโดยส่วนรวมจะสูงกว่าผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนหลังการรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว

3. ผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนก่อนการรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นักเรียนจากโรงเรียนหญิงที่ใกล้เคียงสัมฤทธิ์ตรงกับความเป็นจริง สูงกว่าความเป็นจริง ต่ำกว่าความเป็นจริง และโดยส่วนรวมจะสูงกว่าผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนหลังการรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว

ขอบเขตของการวิจัย

1. แบบประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้ประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู 4 ด้านคือ ด้านวิธีสอน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ด้านบุคลิกภาพของครู และด้านการประเมินผล

2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ศึกษา ได้จากการสุ่มนักเรียนที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนรัฐบาลสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในท้องที่การศึกษา 3 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2522

3. การวิจัยนี้เปรียบเทียบเฉพาะผลที่นักเรียนประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนรายวิชาในหมวดสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถที่จะประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูได้

2. กลุ่มตัวอย่างนักเรียนอ่านคำสั่งแจ้งช่วยความเข้าใจทุกคน

3. การประเมินผลโดยนักเรียนในวัน และเวลาที่ต่างกันในช่วงก่อนการรู้ผลสัมฤทธิ์ ไม่มีความแตกต่างกัน

4. การประเมินผลโดยนักเรียนในวันและเวลาที่ต่างกัน ในช่วงหลังการรู้ผลสัมฤทธิ์แล้วไม่มีความแตกต่างกัน

5. ครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้บริหารแบบประเมิน คำเเนนการตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้
อย่างถูกต้อง

6. นักเรียนคาดหวังผลสัมฤทธิ์ตามความรู้สึที่แท้จริงของตน
ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

ความไม่สมบูรณ์อาจมีสาเหตุจาก

1. สภาพของอารมณ์ สภาพทางร่างกายที่เกิดจากความล่าทางการเรียน หรือสิ่ง
แวดล้อมในโรงเรียนอาจมีอิทธิพลต่อค่าตอบที่ได้รับ

2. ระยะเวลาทำการวิจัย เป็นระยะเวลาที่ครูและนักเรียนปฏิบัติงานด้านการ
สอนและการเรียนร่วมกันเพียงภาคต้นภาคเดียว อาจทำให้นักเรียนไม่เห็นความสามารถของ
ครูในบางด้านเพียงพอ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ประสิทธิภาพการสอน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการให้นักเรียนประเมินครู
ในก้านวิธีสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน บุคลิกภาพ และการประเมินผล

ผลสัมฤทธิ์วิชาสังคมศึกษา หมายถึง ระดับคะแนนของนักเรียนในวิชาสังคม
ศึกษา ประจำภาคต้น ปีการศึกษา 2522

การคาดหวังผลสัมฤทธิ์ได้ตรงกับความเป็นจริง หมายถึง การที่นักเรียนคาด
คะเน ระดับคะแนนในช่วงก่อนสอบว่าควรอยู่ในระดับใด ปรากฏว่า เมื่อทราบผลสอบแล้ว
ระดับคะแนนที่คาดไว้ตรงกับผลการ สอบ

การคาดหวังผลสัมฤทธิ์ได้สูงกว่าความเป็นจริง หมายถึง การที่นักเรียนคาด
คะเน ระดับคะแนนในช่วงก่อนสอบว่าควรอยู่ในระดับใด ปรากฏว่า เมื่อทราบผลสอบแล้ว
ระดับคะแนนที่คาดไว้สูงกว่าผลการ สอบ

การคาดหวังผลสัมฤทธิ์ได้ต่ำกว่าความเป็นจริง หมายถึง การที่นักเรียนคาด
คะเน ระดับคะแนนในช่วงก่อนสอบว่าควรอยู่ในระดับใด ปรากฏว่า เมื่อทราบผลสอบแล้ว
ระดับคะแนนที่คาดไว้ต่ำกว่าผลการ สอบ